

Sortterne projekt – Vestjylland

Årsrapport 2025

**Samarbejdsprojekt mellem Naturstyrelsen -Vestjylland, Holstebro kommune,
DOF-Vestjylland**

Indholdsfortegnelse

Indledning	side 3
Deltagere	side 4
Sortterne projekt 2025 og frem	side 5
Udlægning af flåder	side 8
Overvågning af Sortterner ved Vest Stadil Fjord, Husby sø	side 10
Indsamling af flåder	side 14
Sortterne besøg – andre lokaliteter i Vestjylland	side 15
Afrunding, konklusioner i 2025	side 16
Hvordan gik det i Sønderjylland og Vejlerne i 2025	side 17

Forsidefoto

Drone foto af rugende Sortterne 31. maj, Husby sø, Foto: Ole Amstrup. 😊

Indledning

”Sortterne projekt – Vestjylland” er opstartet i 2018, med håb om, at kunne hjælpe den lille bestand af den i Danmark sjældne Sortterne, som kun har 3 delbestande tilbage i Danmark, en på grænsen mellem Danmark og Tyskland, en i Vejlerne i Thy og en i området Vest Stadil fjord/Husby-Nørre sø.

Sidstnævnte er den mindste bestand i Danmark og DOF-Vestjylland startede projektet fordi vi ville forsøge at hjælpe arten, dels for at øge antallet af sikrere rede muligheder, med udlægning af rede-flåder og dels registrere, hvad de foretager sig og hvor de yngler, det var der faktisk ganske lidt viden om. Andre steder eksempel vis i grænseområdet har et lignende projekt nu fået ynglebestanden til at stige og det ville være fantastisk om vi kan få det til at ske i den lille vestjyske bestand også.

Sortterne-projektet opstartede i 2018 hvor de første 3 år gik med vidensindsamling i form af observation og udlægning af rede flåder på forskellige placeringer. I 2022 lykkedes det med at få Sortterne til at bruge rede flåderne. I 2023 + 2024 og nu igen i 2025 var der ynglesucces på det sædvanlige sted i det nordvestlige hjørne af Husby sø, med et ynglepar mere end i fjor.

Deltagere i projektet

Naturstyrelsen Vestjylland:

Kontaktperson og hjælp med udlægning af flåder og andet praktisk ved Vest Stadil fjord:

Henning Fjord Aaser.

Holstebro kommune:

Kontaktperson og hjælp med udlægning af flåder og kontakt til lodsejere ved Husby sø:

Bo Boysen Larsen

Hegning – lodsejer kontakt:

Torben Høj Nielsen

DOF-Vestjylland:

Kontaktpersoner, udlægning og indsamling af flåder, optælling og registrering, samt udarbejdelse af årsrapport:

Elisabeth Borch + Niels Chr. Knygsand Rønhøj

Lars Møgeltoft Poulsen

Ole Amstrup

Lars Holm Hansen

Ravnhøj Consult:

Kontaktperson, konsulent, knowhow omkring Sortterne:

Jesper Tofft

Sortterne projekt 2025

2. april afholdtes møde på Holstebro Rådhus med flg. Dagsorden:

- ❖ Sæson 2024
- ❖ Rede flåder
- ❖ Husby sø
- ❖ Græsningsprojekt
- ❖ Energinet anlægsprojekt
- ❖ Sæson 2025

Mødedeltagere: Bo Boysen, Torben Høj Nielsen, Niels Chr., Ole, Lars og Lars

Der er fremstillet lidt flere af de store flåder, idet det ser ud til at Sortternene vælger dem, frem for de små.

Vi drøftede brug af droner i Natura 2000-områder til overvågning/tælling af Sortterner. Der findes en dronebekendtgørelse, der regulerer brug af droner. Flyvning med droner er lukket i perioden fra 1 februar – 31. august, men da Sortterne projektet er et samarbejdsprojekt med Holstebro kommune, som har vurderet/udtalt at tælling med drone er en god ide, så derfor er DOF-VJs dronetrykning i forbindelse med "Sortterne-projektet" **OK**, jf. dronebekendtgørelsen § 14 stk. 2 + 4.

Græsningsprojektet kører ganske godt

Sortterneprojektet – gennemgang af året.

Udlægning af flåder og placering

Vest Stådl fjord:

Rede flåder placeret samme sted, som vi har gjort alle år fra 2018 og frem. I alt 8 rede flåder blev udlagt 8. maj – 2 store og 6 små, som kan ses på foto:

Husby sø

4 store rede flåderne i Husby sø blev sejlet ud i de sidste april dage af Elisabeth på østsiden og 24. april blev 7 store og 2 små flåder udlagt på den sædvanlige placering i den røde ring.

Overvågning af Sortterner ved Husby sø og Vest Stadil fjord

Metode og dækning:

- 1) Husby sø blev dækket med mindst 7 besøg: 2 gange i maj, 3 gange i juni og 2 gange i juli
- 2) Vest Stadil Fjord, blev dækket af os enkelte gange i maj + juni, men ingen fugle observeret fra start maj til begyndelsen af august.
- 3) Data brugt i denne rapport er hentet i DOF-basen hvor det tilstræbes, at alt relevant i forhold til projektet bliver registreret.

Resultater fra Husby sø:

2025 er den 8. sæson i DOF-Vestjyllands Sortterne-projekt og der var igen yngle succes i Husby sø.

7. maj blev første iagttagelsesdag ved Husby sø i 2025, her blev der set 5 fugle og 13. maj 6.

31. maj blev første dronedeflyvning foretaget af Ole Amstrup. Der blev i alt iagttaget 10 – 11 Sortterner denne dag, hvoraf 5 rugende på hver sin rede flåde.

30.6. foretoges anden dronedeflyvning, hvor der var 2 pull på en rede flåde, samt 1 ud fløjet 1K fugl. Stadig 6 ynglefugle, bl.a. set med små fisk i næbbet.

5.7. – 8.7. 1K fugl set nær ynglestedet og 10.7. var der stadig 2 adulte fugle som fløj til rede flåde området.

Den første Sortterne blev iagttaget 5.5. i den nordvestlige del af søen. 12.5. fløj 4 fugle rundt over rede flåderne og 1.6. blev i alt 6 – 7 adulte fugle set, hvoraf som nævnt var 4 rugende.

- Største iagttagelse var 31. maj med 10 – 11 Sortterner
- Sidste iagttagelse i 2025 ved Husby sø var 2 fugle 10.7.

Konklusionen ved Husby sø: 5 ynglepar i 2025, hvilket er ét par mere end året før og mindst 4 unger. Der var 5 rugende fugle 31.5., men ikke alle er startet samme tid. Første 1K fugl blev iagttaget 30.6., mens 2 fugle stadig var i gang 10.7., men der var ikke flere besøg efterfølgende.

En af flåderne havde i år vendt sig rundt, men et Sortterne par havde så alligevel selv fået samlet lidt rede materialer og på de næste 2 foto kan ses resultatet. 21.6. var der 2 unger på flåden og 10.7. var den ene stadig tilbage. Dette par var det sidste der forlod kolonien.

Ynglebestand: Husby sø 2004 – 2025:

2004	2005	2006	2007	2008
-	-	-	1	1
2009	2010	2011	2012	2013
2	1	5 – 8	2	0
2014	2015	2016	2017	2018
0	4 - 6	0	0	0
2019	2020	2021	2022	2023
2	4	2-3	2	3-5
2024	2025			
4	5			

Resultater fra Vest Stadil Fjord:

Første iagttagelse ved Vest Stadil fjord var tidlig, allerede 25. april blev den første fugl set, hvilket også var første Sortterne iagttaget i Vestjylland i 2025 og tidligste ankomst siden 2011.

Efterfølgende blev 4 Sortterner set i forbindelse med "Tårnenes dag" 3. maj.

Fra 3. maj til 10. august er der ikke observeret Sortterner ved Vest Stadil fjord og dermed ingen yngleaktiviteter her i år heller.

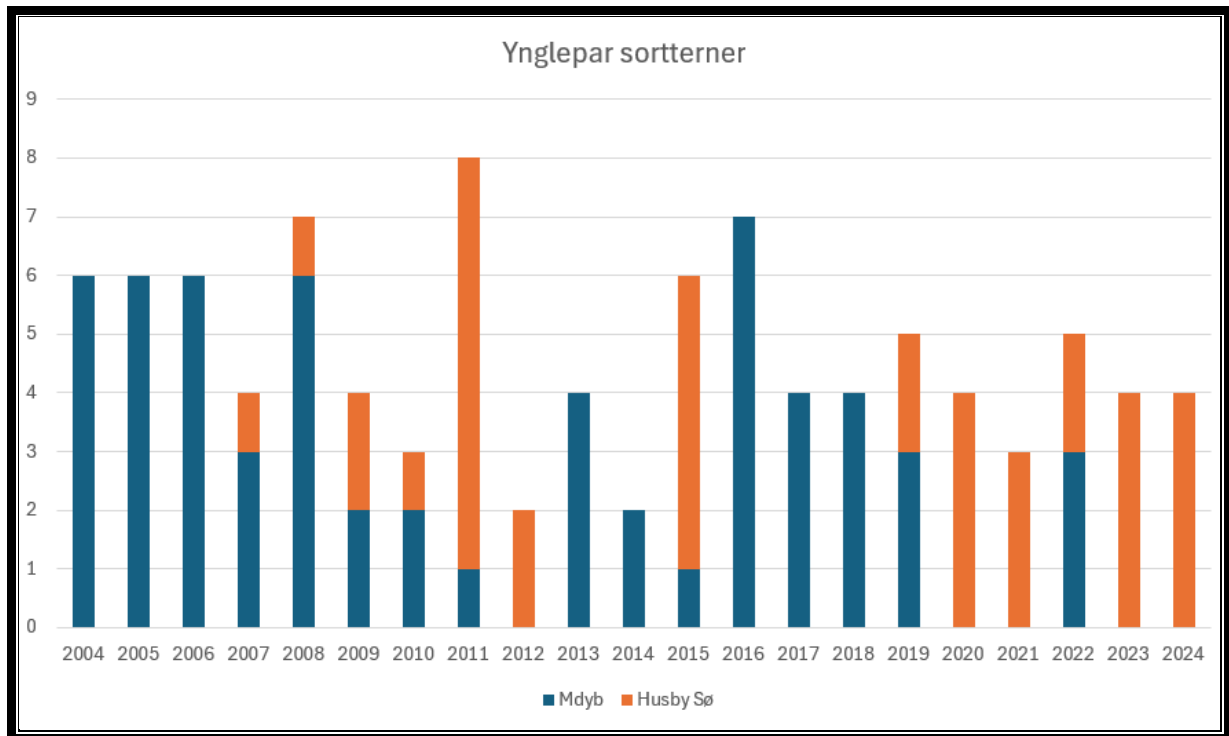
I august er 13. + 14. indtastet 1 1K fugl og 5. september 2 1K, hvor sidstnævnte iagttagelse runder sæsonen af ved Vest Stadil fjord.

Kun 9 iagttagelser i alt ved Vest Stadil fjord i 2025 er et meget lavt antal.

Ynglepar: Vest Stadil fjord 2004 – 2025:

2004	2005	2006	2007	2008
6	6	6	3	6
2009	2010	2011	2012	2013
2	2	1	0	4
2014	2015	2016	2017	2018
0 – 3	0 – 1	7	4	4
2019	2020	2021	2022	2023
3	0	0	3	0
2024	2025			
0	0			

Samlet vestjysk ynglebestand – 2004 – 2025

Indsamling af flåder

Afslutningen af "Sortterne sæsonen 2025" blev 9. september hvor samtlige flåder fra såvel Vest Stadil fjord og Husby sø blev samlet ind og fragtet til Naturstyrelsens garage/depot i Husby.

Vi har totalt 11 store og 10 rede flåder.

Sortternens generelle Ynglebiologi:

Æglægning foregår fra sidst i maj til midt i juni. Der lægges 2 – 4 æg, oftest 3. Der ruges 14 – 17 dage af begge køn, dog mest hunnen. Når ungerne er klækket, fodrer begge forældrefugle og ungerne bliver i reden i 2 uger og er flyvefærdige efter 3 – 4 uger, hvilket vil sige at Sortternens ynglecyklus foretages på små 2 måneder. Sortterner er 2 år inden de yngler.

Sortterne besøg – andre lokaliteter i Vestjylland

I Vestjylland bliver Sortterner primært set ved ynglelokaliteterne Husby sø og Vest Stadil fjord.

Største forekomst:

- i Vestjylland i 2025 var 10 – 11 ynglefugle ved Husby sø.

Skjern enge:

- I 2025 er der i alt 13 iagttagelser fra Skjern enge indtastet i DOF-basen. Alle iagttagelser er mellem 5. og 17. september. Flest fugle er set 5. september, med 3 på lokation "Hestholm syd" og 5 på lokation "Hestholm nord", som i princippet kan være genganger, så 5 – 8 fugle på denne dato. 2 Sortterner 17.9. er angivet som 1K fugle.

Nissum fjord:

- I alt 4 iagttagelser af Sortterne ved Nissum fjord, hvor iagttagelsen af 2 ad 28. juni Kytterup enge indikerer at ynglefuglene i Husby sø måske ved enkelte lejligheder flyver over Pallisbjerg enge og fouragerer omkring Felsted kog?

Øvrige iagttagelser fra Nissum fjord 5 fugle 9.9., henholdsvis 3 Felsted kog og 2 Bøvling fjord.

Øvrige:

- I alt 5 fugle trækkende langs vestkysten i august/september.
- En enkelt observation fra flg. 4 lokaliteter: Geddal enge, Stadil fjord, Sønderlem Vig og Værnengene.

Afrunding 2025

- Der blev udlagt Sortterne rede flåder i Mellemdyb, Vest Stadil fjord og Husby sø,
- 5 ynglepar på 5 store rede flåder 31. maj i Husby sø
- Maximum antal fugle 10 – 11 voksne Sortterner ved Husby sø og da vurderingen er min. 4 unger her, så bliver antallet i alt 5 par x 2 (10 ad + 4 1K = 14 fugle i alt i 2025) som i 2024 med (8 ad + 8 1K = 14 fugle)
- Der har været dialog med lodsejere om at afgrænsningsmuligheder ved bredden af Husby Sø.
- I forbindelse med den grøn trepart kommer der måske flere lavbundsprojekter i området, som kunne forbedre fourageringsområderne ved Husby Sø og Nørre Sø, samt muligvis også langs Kast kanal nordover mod Pallisbjerg enge.
- **2025 var atter et positivt år for "Sortterne-projektet". Vurderingen er at efter ynglesucces i 5 af de seneste 6 år med 15 – 20 ud fløjene unger i alt er bestanden stabiliseret.**
- Hvis der kigges på diagrammet for den vestjyske ynglebestand ved Vest Stadil fjord og Husby sø, så har der siden 2017, året før opstart af "Sortterne projektet" og indtil nu været enten 4 eller 5 ynglepar årligt, med undtagelse af 2021. Grundet bedre yngle succes de seneste år krydser vi fingre for at antallet af ynglepar snart vil begynde at stige. 😊

Foto:

Ole Amstrup: forside, s.3, 10 + 11

Lars HH: s.6, 8, 13 + 14

Relevante link / info:

<https://nationalparkvadehavet.dk/media/4r0ldxez/sortternerapport-2025.pdf>

https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=2358

Kort resume fra de øvrige 2 ynglelokaliteter i Danmark

Sønderjylland:

I Sønderjylland var der i 2024 ynglende Sortterner på 3 lokaliteter: Magisterkogen, Rudbøl sø og Hasberger sø.

Bestanden er steget en del over de seneste 10 år bl.a. pga. rigtig god ynglesucces, som i stor udstrækning skyldes brugen af rede flåder.

I 2025 ynglede 65 par Sortterner, hvilket var noget lavere end året før, hvor hele 85 par etablerede sig i området. Antallet af ud fløjene unger var 29 – 35, hvilket giver et ungeantal på ca. 0,5 unge pr. par og det er samme niveau som i 2024, men væsentlig under 2021 – 2023 hvor antallet var over 1 unge pr. ynglepar.

Vejlerne:

Sortterne bestanden i Vejlerne havde for 3. år i træk ynglesucces.

Der blev optalt 18 ynglepar hvilket er 3 mere end i 2024 og antallet af unger blev optalt til min. 13 hvilket er på niveau med sidste år.

Max. antal fugle registreret var 36, som blev optalt 26.5.

Sortterne bestand i Danmark

Sortterne bestand 2025	Danmark
Tøndermarsken 65 par	29 – 35 unger
Vejlerne 18 par	Min. 13 unger
Husby sø 5 par	Min. 4 unger
Total 88 par	46 - 52 unger

Sortterne bestand 2024	Danmark
Tøndermarsken 77 par (+8)	37 – 42 unger
Vejlerne 15 par	14 unger
Husby sø 4 par	8 unger
Total 96 (104 par)	59 – 64 unger
